

Bijbelvertalingen in het Oekraïens (Kulish/Koelisyj en Popchenko)

De TBS en GBS verspreiden de Kulish of Koelisyj-vertaling uit 1903 (voor het eerst verschenen bij de British and Foreign Bible Society te Wenen, daarna herdrukt in Wenen, Berlijn, New York/Londen, en pas in 2000 voor het eerst in Oekraïne zelf: Kiev).¹ Zie voor meer informatie over Koelisyj, die overigens oosters-orthodox was, met name het boek van Andrii Danylenko.² Zie ook [Wikipedia](#) of de [Encyclopedia of Ukraine](#). Daar staan ook links naar de medewerkers van Koelisyj' vertaling: [Ivan Puliui](#) en [Ivan Nechui-Levytsky](#). Er is zelfs een museum over Koelisyj. Koelisyj vertaalde op basis van een betrouwbare grondtekst en gebruikte een 'confessionele stijl' (конфесійним стилем перекладу). Er waren verschillende Oekraïense taalvormen. Doordat naast Koelisyj ook de twee andere vertalers aan de bijbelvertaling werkten, ontstond er een verschil in stijl. De drie vertalers hadden namelijk elk een ander dialect waarin zij schreven.

Er zijn op internet verschillende digitale edities van Koelisyj' vertaling te vinden. Een betrouwbare versie, die precies overeenkomt met de gedrukte editie die de TBS (en GBS) verspreidt, is te vinden op [Statenvertaling.nl](#).

TBS

De TBS maakt gebruik van een ongewijzigde Koelisyj-editie die gedrukt is op basis van films van de Russian Bible Society. Deze tekst is steeds ongewijzigd herdrukt. De TBS heeft niet lang na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie een grote hoeveelheid van deze Bijbels verscheept naar Oekraïne. De vertaling heeft volgens de TBS een zekere populariteit. In de *Quarterly Record* 555 (2001) werd een bericht uit Odessa vermeld:

'When we received this Kulish translation of the Bible we did not know that this translation of the Bible has such popularity in Ukraine. We received requests from many Organisations including museums and embassies, and unions of writers and painters. A lot of people would like to have this translation of the Bible because this translation was read by their grandmothers and grandfathers. Many people call us and ask: Is it true that you post free this translation of the Bible to everybody who is interested in, because it is difficult to believe?'

Het is overigens wel zo dat bovenstaand bericht al meer dan twintig jaar oud is, en de taalontwikkeling staat ook niet stil.

In de QR547 (1999) staat een artikel van C.P. Hallihan over Oekraïne als land. Vervolgens schrijft D. Larlham in twee artikelen (QR547 en QR549) over de verspreiding van de Oekraïense Bijbel, maar daar wordt niet ingegaan op de vertaling als zodanig. In QR552 (2000) staat een kleine correctie op het verslag van Larlham. Er is in de QR's dus nooit aandacht geschonken aan de kwaliteit van de Oekraïense bijbelvertaling als zodanig.

In de 'annual reports' van de TBS wordt (althans de laatste tien jaar) geen melding gemaakt van het Oekraïens. Wel werd tijdens een overleg tussen de TBS en GBS op 18 september 2007 gemeld:

'In de Oekraïne zijn heel verschillende groepen personen die deze Bijbel [Kulish] gebruiken. Dat leidt ook tot een verschillend oordeel over deze Bijbel. Het is namelijk het Oekraïens [sic] van vóór

¹ Zie meer details via de uitgebreide Oekraïense Wikipedia-pagina over de Koelisyj-vertaling: [Переклад Біблії Пантелеймона Куліша, Івана Пулюя та Івана Нечуя-Левицького — Вікіпедія \(wikipedia.org\)](#). Zie voor een uitgebreid overzicht van alle bijbelvertalingen in het Oekraïens: [Переклади Біблії українською мовою — Вікіпедія \(wikipedia.org\)](#).

² Andrii Danylenko, *From the Bible to Shakespeare. Pantelejmon Kuliš (1819-1897) and the Formation of Literary Ukrainian* (Boston: Academic Studies Press, 2016) (in ons bezit) of George S. N. Luckyj, *Panteleimon Kulish. A Sketch of his Life and Times* (New York: Columbia University Press, 1983) (niet in ons bezit). Danylenko gaat overigens vooral in op het linguïstische aspect van Koelisyj' bijbelvertaling.

het communisme. De TBS heeft contact met een reviseur in Moskou, die de Russische en Slowaakse taalinvloeden er uit probeert te halen.³

In een overleg van twee maanden later meldde D.P. Rowland dat er ook gewerkt wordt aan een Oekraïense Bijbel. En weer vier maanden later wordt melding gemaakt van een reis van Rowland naar Oekraïne; er zijn daar op dat moment elf verschillende bijbelvertaalprojecten. 'Hoewel het moeilijk is, worden er pogingen ondernomen deze projecten (deels) samen te voegen.' Er wordt verder verzocht om contact op te nemen met het Deputaatschap Israël van de Gereformeerde Gemeenten. Hoe dit verder is gegaan, is echter niet bekend. Het lijkt erop dat de TBS geen nieuw project in het Oekraïens heeft gestart.

Collega Gert Geerts kreeg recent wel via een informatiepaneel van de TBS te weten dat de uitgave van een nieuwe editie van de Oekraïense Bijbel gepland staat voor 2024, maar daar is verder niets over bekend. Er zijn echter wel andere belangwekkende ontwikkelingen.

Russian Bible Society – Alex Thomson

In 2019 werd Alex Thomson aangenomen als vertaalconsulent bij de Russian Bible Society (Arden, North Carolina in de VS).⁴ Zijn eerste taak daar werd het contact leggen met Yura Popchenko uit Oekraïne (die tot voor kort met zijn gezin in de buurt van Kiev woonde), om een nieuwe vertaling van de Bijbel in het Oekraïens te begeleiden.⁵ Sinds 2013 was de RBS betrokken bij dat project. (NB Het ligt dus wel voor de hand dat de TBS, die wellicht contacten heeft met de RBS, in 2007 nog niets afwist van dat plan.) Thomson heeft enkele keren een bezoek gebracht aan Popchenko in Oekraïne. Begin 2020 meldde de *Bible Journal* 69/1 dat het N.T. in de vertaling van Popchenko was gedrukt en verscheept werd naar Kiev, voor verdere verspreiding aldaar. De vertaling van Popchenko wordt in het bericht aangeduid als de 'first ever translation from the Greek Received Text'.⁶ Ondertussen gaat Popchenko

³ Inderdaad waren die invloeden er. Op Wikipedia wordt bijv. vermeld dat vertaler Nechui (na Koelisch overlijden) probeerde de vertaling aan te passen naar de Russische Synodevertaling, in de hoop dat de Oekraïense Bijbel ook in Rusland gedrukt zou kunnen worden. Pogingen van Puliui om via de Russische ambassade in Wenen toestemming te krijgen de Bijbel te verspreiden in Rusland, strandden. ('Спроби Івана Пулюя через російське посольство у Відні добитися дозволу на його поширення в Російській імперії завершилось категоричною відмовою або було без відповіді.' Uit een [artikel van O. Shinkaruk uit 2010](#).) Ook waren de beide vertalers die na Koelisch' dood de vertaling voltooiden niet geheel in overeenstemming over de keuze voor het dialect dat uitgangspunt zou moeten zijn voor de vertaling. Dat lag gevoelig. Op Wikipedia wordt vermeld (met verwijzing naar een artikel van I. Rudyanchuk uit 2012) dat Nechui de aanpassingen die Puliui in de spelling deed, niet accepteerde. Hij vreesde dat de Bijbel uiteindelijk door Puliui's spelling niet in de Dnjepr-regio verspreid zou kunnen worden. Na het verschijnen van de Bijbel beklagde hij zich daarover bij de BFBS. Of dat nog tot wijzigingen in latere drukken heeft geleid, weet ik niet.

⁴ Zie over de Russian Bible Society en hun visie op het vertalen van de (m.n. Russische) Bijbel: Stephen K. Batalden, *Russian Bible Wars. Modern Scriptural Translation and Cultural Authority* (Cambridge: CUP, 2016).

⁵ Aldus het nieuwsbericht in *The Russian Bible Society Bible Journal* 68/3 (2019).

⁶ Het is de vraag of deze bewering klopt. Koelisch heeft in ieder geval het Comma Johanneum opgenomen, het eind van Mark. 16 en de perikoop van de overspelige vrouw (Joh. 7:53-8:11). Verder vinden we in zijn vertaling ook Hand. 8:37 (de belijdenis van de kamerling) en het gedeelte van Hand. 9:5, 6 over de verzenen tegen de prikkels e.d., terwijl deze teksten niet in de Meerderheidstekst staan (wel in de Textus Receptus). Popchenko schrijft hieronder bovendien zelf over de Koelisch-vertaling: 'It used good Hebrew and Greek texts'. Op de uitgebreide Oekraïense Wikipedia-pagina wordt verwezen naar een artikel van O. Shinkaruk uit 2010 (zie hierboven voetnoot 3). Daarin wordt gesteld dat voor het Griekse N.T. gebruikgemaakt is van een editie van het Londense (d.w.z. Britse en Buitenlandse) Bijbelgenootschap uit 1866. In de catalogus van Darlow-Moule worden twee edities uit dat jaar genoemd. [De ene](#) is een handzame editie zonder kritisch apparaat, teruggaand op [een editie uit 1859](#). Het gaat hier om een editie die blijkens het voorwoord teruggaat op de Elzevier-uitgave van de Textus Receptus uit 1624. Vermoedelijk is dit de bron geweest van de Koelisch-vertaling, want hoewel de 1866-versie geen naam van de uitgever vermeldt (wel de plaats: Keulen, en de drukker: W. Hassel), is het een heruitgave van 1859 die inderdaad door de BFBS te Keulen is uitgegeven, zoals uit de titelpagina blijkt. De andere door Darlow-Moule genoemde editie is een vierdelige kritische editie naar het werk van Tischendorf en

verder met het O.T., waarbij Thomson hem begeleidt, samen met enkele anderen (onder wie een zoon van Popchenko, Yurko).⁷ Thomson schreef toen (2020): ‘We may need more linguists and qualified workers to move this project forward so that it could be finished in twelve to fifteen years’. Het is dus wel de verwachting dat de vertaling van het O.T. nog een tijd zal duren.

De vertaling van Yura Popchenko

Nu iets meer informatie over de vertaling van Popchenko. Dat is ook interessant met het oog op de waardering van de Koelisch-vertaling. Hieronder eerst een fragment van Popchenko’s vertaling van Johannes, overigens inclusief tekstverwijzingen. Het *complete Nieuwe Testament* van Popchenko is overigens vrijelijk digitaal te raadplegen via bible.com.

1:28

ІОАНА

28 Це сталося у Віфаварі, по той бік Йордану, де хрестив Іоан.

*Свідчення Іоана Хрестителя при хрещенні Ісуса
(Мт. 3:13-17; Мк. 1:9-11; Лк. 3:21-22)*

29 Наступного дня Іоан бачить Ісуса, що йшов до нього, і каже: Ось Агнецъ Божий, Який забирає гріх світу.

30 Це Той, про Кого я казав: за мною йде Чоловік, Який є вищий за мене, бо був раніше від мене.

31 І я не знав Його, але для того й прийшов хрестити водою, щоб Він

28 Ін. 10:40.
Суд. 7:24

29 Ін. 1:36.
Іс. 53:4, 6, 7, 11;
Євр. 9:28;
10:4;
1 Ін. 3:5

30 Ін. 1:15, 27

32 Мт. 3:16;
Мк. 1:10;
Лк. 3:22

33 Мт. 3:11;
Мк. 1:8;
Лк. 3:16

34 Ін. 1:49;

41 Він першим знаходить свого брата Симона і каже йому: Ми знайшли Месію! (що в перекладі означає «Христос»¹).

42 І привів його до Ісуса. Ісус, поглянувши на нього, сказав: Ти Симон, син Іонин; ти будеш зватися Кіфою (що в перекладі означає «камінь»).

Покликання Пилипа і Нафаніла

43 Наступного дня Ісус захотів піти в Галілею, і знаходить Пилипа, і каже йому: Іди за Мною.

Het valt op dat bovenstaande verzen (vanuit een scan die opgenomen was in een nieuwsbericht van de RBS) echter op bepaalde punten niet helemaal overeenkomen met de tekst op bible.com. Hieronder worden de verzen nogmaals weergegeven, nu volgens de tekst op bible.com, met de verschillen geel gearceerd. Sommige verschillen hebben te maken met cursivering (die niet wordt meegenomen op bible.com), andere met spelling, weer andere met een andere woordkeuze. In de digitale versie ontbreken overigens de tekstverwijzingen en perikoopopschriften.

ІОАНА

28 Це сталося у Віфаварі, по той бік Йордану, де хрестив Іоан.

41 Він першим знаходить свого брата Симона і каже йому: Ми знайшли Месію! (що в перекладі означає «Помазанець»¹⁰).

Tregelles. Die kan het niet geweest zijn: niet inhoudelijk, maar ook omdat die niet door de BFBS is uitgegeven. (Zie hier ter illustratie [dl. 4.2](#) uit de derde editie.)

⁷ Yurko – 17 jaar oud – was ook aanwezig tijdens het overleg in Leerdam op 23 maart 2022. Op de copyrightpagina van het gedrukte N.T. van Popchenko staan verder als medewerkers vermeld: dr. A.M. (Anna) Ananchenko (classica en oud-klasgenoot van Popchenko), I.V. (Irina) Nazaruk en O.V. (Olesya) Rudnik (taalkundigen), O.M. (Alexander) Savchenko (baptistenvoorganger) en O.M. Moskalenko (lay-out/zetwerk).

¹⁰ Dit is een opmerkelijk verschil. In de gedrukte versie staat Христос (Christus). In de versie op bible.com staat echter het Oekraïense woord voor ‘Gezalfde’: Помазанець. (Het gaat hier om Joh. 1:42 in de nummering van de SV.) De vraag is welke versie de definitieve is.

29 Наступного дня Іоан бачить Ісуса, що йшов до нього, і каже: Ось Агнецъ Божий, Який бере⁸ гріх світу.

30 Це Той, про Кого я казав: за мною йде Чоловік, Який є вищий за мене, бо був раніше від мене.

31 І я не знав Його, але для того й⁹ прийшов хрестити водою, щоб Він...

42 І привів його до Ісуса. Ісус, поглянувши на нього, сказав: Ти Симон, син Іони¹¹; ти будеш зватися Кіфою (що в перекладі означає¹² «камінь»).

43 Наступного дня Ісус захотів піти в Галілею, і знаходить Филипа, і каже йому: Іди за Мною.

Het verschil tussen beide versies kan ermee te maken hebben dat de scan afkomstig is uit een nieuwsbericht van de website van de Russian Bible Society, waarbij er inmiddels mogelijk een iets gewijzigde/verbeterde versie van het N.T. is ontstaan.

De copyrightvermelding op bible.com laat overigens weten dat de tekst aldaar is overgenomen van de Global Bible Society in Skyland (North Carolina, VS). Voor bestellingen van die editie wordt op bible.com doorverwezen naar het telefoonnummer van dat Bijbelgenootschap of naar de speciale Facebook-pagina van Popchenko's bijbelvertaling: <https://www.facebook.com/Bible4ua>.¹³ Via die Facebook-pagina kunnen middels een formulier exemplaren van het N.T. besteld worden in twee formaten: middenformaat met harde kaft en klein formaat met zachte kaft. De kosten staan vermeld in Oekraïense grivna (andere spelling: hryvnia). Omgerekend in euro's gaat het om zeer kleine bedragen. Het ligt echter voor de hand dat bestelling vanuit Oekraïne momenteel onmogelijk zal zijn vanwege de oorlog.

Hoe verhoudt de Russian Bible Society zich tot de Global Bible Society? Via [deze pagina](#) wordt duidelijk dat de Global Bible Society in 'association' is met de 'Global Baptist Gospel Projects Missions', en dat de 'sister ministry' de Russian Bible Society is. Het bezoekadres is hetzelfde adres als van de RBS. Als e-mailadres wordt vermeld: globalbibles@gmail.com. Arden en Skyland in North Carolina zitten aan elkaar vast als 'unincorporated communities' (gemeentevrije gebieden). [Dr. Robert Ray Doom](#), die eind 2021 overleed, was in zijn leven o.a. een 'director of a printing press, the director of Revival Literature, Global Baptist Missions, The Russian Bible Society, and the Global Bible Society'.

Wel blijft nog de vraag hoe de papieren editie van de Popchenko-vertaling zoals gepresenteerd op de website van de RBS (www.russianbiblesociety.com) zich verhoudt tot de editie op bible.com, gezien de gesignaleerde verschillen. Het is aannemelijk dat er momenteel één definitieve tekstvorm van het N.T. in de Popchenko-vertaling is, die te vinden is op bible.com. Dit werd ook duidelijk tijdens het bezoek van de Popchenko in Leerdam, 23 maart. Het toen door hem overhandigde exemplaar vermeldt ook de Global Bible Society, met verwijzing naar de website van de Russian Bible Society.

Aan het eind van dit document volgen nog enkele tekstpagina's, overgenomen van de Facebook-pagina.

Vertaalprincipes Popchenko

Yura Popchenko heeft een eigen website waar hij ingaat op zijn vertaalproject: www.bibleua.com. Ook heeft hij vorig jaar een [uitgebreid artikel](#) in een theologisch tijdschrift geschreven over zijn vertaling, waarin hij ingaat op vragen als: hoe ben ik tot deze vertaling gekomen, waarom is er noodzaak voor deze vertaling, welke methodologie hanteer ik bij het vertalen (dat is de formele equivalentie), waarom kies ik voor de Textus Receptus, enz. Via de link enkele regels hierboven kan het artikel bekeken

⁸ Het verschil tussen *забирає* en *бере* levert binnen deze zin geen vertaalverschil op op Google Translate. Waarschijnlijk gaat het om twee verschillende werkwoorden (bijv. 'wegnemen' of 'nemen') die een vrijwel synonieme betekenis hebben.

⁹ Hier ontbreekt in de digitale versie van bible.com de cursivering.

¹¹ Waarschijnlijk een spellingsverschil of grammaticaal verschil. Het gaat om de naam 'Jona/Jonas'.

¹² Dit betreft de cursivering.

¹³ Naast Facebook is Popchenko voor zijn vertaling ook zeer actief op het medium Viber, een soort tegenhanger van WhatsApp.

worden. Daarbij kan de Oekraïense tekst gekopieerd worden naar Google Translate, zodat we een indruk krijgen van de inhoud. Korthedshalve laat ik dat artikel nu verder achterwege¹⁴, en ga ik over tot het weergeven van de belangrijkste informatie, zoals te vinden op de eigen website van Popchenko.

Op deze site schrijft hij o.a. het volgende.

‘In 1997, I was invited to work in leadership with American missionary Jessie Beal and his team of young people for a 5-month mission project in Ukraine. My responsibilities included teaching them the language, organizing evangelistic meetings, interpreting, preaching, and handling the writing and printing of gospel literature. It was during this evangelism in the villages that I realized the need for a Ukrainian Bible. During our meetings, people kept asking for Ukrainian Bibles but we had no reliable translation to offer. (...) Existing Ukrainian versions were full of mistranslations and textual corruptions, but the real problem was their poor language, which had left them practically unread (for more details, see “The Need for the Ukrainian Bible”). I realized that the lack of a good Ukrainian Bible was the biggest hindrance to evangelism among Ukrainian speakers, which make up 69% of the country’s population. I felt compelled to do something about it and shortly thereafter I received assurance from the Lord that He had called me to translate the Bible into Ukrainian.’

Het begin van het vertaalproject ligt dus al in 1997, geruime tijd voordat Popchenko in contact kwam met de Russian Bible Society in de VS. Hierna vertelt hij waar hij gestudeerd heeft, en hoe hij de Bijbelse talen heeft geleerd. Elders op de site staat:

‘In 2011, the Gospel of Mark [in de vertaling van Popchenko] was published and distributed among Ukrainians in Ukraine and the USA for the purpose of survey. The results of the survey were very encouraging: 98% of the participants liked the translation (entirely or overall) and 87% are likely (with various degrees of probability) to switch to it when the whole Bible is ready.’

Meer gedetailleerde informatie over Popchenko’s vertaling staat op de pagina [The Need for the Ukrainian Bible | The Popchenko Family \(bibleua.com\)](#). Ik citeer enkele delen (met gele arceringen door mij):

‘Since 1654, Ukraine had been a part of Russia. Russian policy concerning Ukrainians was to destroy national identity and assimilate them into the Russian culture by total “russification”. Ukrainian people were declared ethnically identical with Russians and the Ukrainian language was pronounced a dialect of Russian.¹⁵

(...) [M]uch of the Ukrainian speaking population is not being reached. This is why the greatest challenge to Christians in modern Ukraine is to switch to Ukrainian as the language of worship. If this is not done, evangelism among Ukrainian speakers will continue to be neglected. Much has already been done: songs and hymns have been translated into Ukrainian and several hymnbooks have been published; also, more and more preachers have begun preaching in Ukrainian (although most still use the Russian Bible). However, the main problem – the lack of a trustworthy and accurate Ukrainian Bible – remains. (...)

¹⁴ Op de Facebook-pagina die gewijd is aan het vertaalproject zijn ook achtergronden te vinden bij de vertaling. Die laat ik verder ook buiten beschouwing.

¹⁵ Misschien is dat de reden dat op de titelpagina van de Koelisch (Kulish)-vertaling uit 1903, die wij thans gebruiken, te lezen is: ‘МОБОЮ РУСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ’ (‘in de Russisch-Oekraïense taal’). Deze uitdrukking gebruikte Koelisch al in de eerste deelluitgaven van zijn vertaling (v.a. 1869). Volgens contacten van Gijs van Wijk is deze regel thans, gezien de oorlog in Oekraïne, een heel gevoelige kwestie. Oekraïners beschouwen hun taal niet als een dialect van het Russisch. In de bekende BFBS-catalogus van Darlow en Moule, die verscheen tussen 1903-1911, wordt de naam ‘Oekraïens’ niet gebruikt, maar wordt deze taal nog aangeduid als ‘Klein-Russisch’, ‘Rood-Russisch’ of ‘Roetheens’.

The first attempts to produce a Bible in Ukrainian were made in the 19th century. In the 1860's, the famous Ukrainian scholar and writer, the giver of the modern alphabet, spelling system and grammar, Panteleymon Kulish, undertook to provide a Ukrainian Bible. He had almost finished the work when a fire destroyed it along with his entire village. He had to start all over again but death didn't allow him to finish his translation. Two other Ukrainian writers finished it and it was finally published in 1903. This was the first complete Ukrainian Bible and it was used for a few decades. It used good Hebrew and Greek texts, **but because of the irregular language, it cannot be used today at all.** For instance, the word used for 'fruit' means 'vegetable' today, so instead of "fruit of the Spirit" it reads "vegetable of the Spirit". It also used inappropriate words (the word used for a 'Hebrew' is very offensive today, kind of like 'Polack' in English). Further, the spelling system used in the Kulish version is different from the one used today. My analysis of the first two chapters of Romans showed **293 mistakes of various nature**, which include: inaccurate translation, poor grammar, words with inaccurate meanings, misspelling, cases of a different spelling system, typographical errors, etc.

Attempts to make another translation in the 20th century testified to the fact that the need for a good Ukrainian Bible was not yet satisfied. In the beginning of the 1930's, another great Ukrainian scholar in diaspora, Ivan Ohiyenko, started work on the Ukrainian Bible. In 1939 the New Testament was ready and in 1962 the whole Bible was completed. It has become the standard Ukrainian Bible. However, its language is not the same as is actually spoken in Ukraine and its underlying text is critical.'

In het vervolg worden verschillende tekstkritische fouten uit de vertaling van Ohiyenko genoemd. Deze vertaling kunnen wij sowieso ook niet gebruiken omdat deze uitgaat van de kritische tekst. Verder noemt Popchenko nog enkele andere vertalingen, zoals roomse, die sowieso ook niet gebruikt kunnen worden. Dat geldt ook voor de nieuwe vertaling waar momenteel het Oekraïense Bijbelgenootschap mee bezig is. Popchenko besluit:

'Thus, none of the existing translations meet the necessary requirements: correct Hebrew and Greek texts, sound translation principles, and proper language.'

Over de achterliggende principes zoals het Schriftgezag wordt op [Doctrinal Statement | The Popchenko Family \(bibleua.com\)](#) geschreven:

'We believe that the Bible is the verbally inspired and infallible, authoritative Word of God and that God gave the words of Scripture by inspiration without error in the original autographs. We believe that God had promised to preserve His Word and that has kept that promise by preserving His infallible Word in the Hebrew Masoretic Text and the Greek Textus Receptus and that the King James Version is an accurate English translation of the preserved Word of God.'

Zowel uit het TBS-verslag van 2007 als uit de gegevens van de Russian Bible Society (Alex Thomson) en de details van Yura Popchenko blijkt dat de vertaling van laatstgenoemde hoogstwaarschijnlijk de voorkeur geniet. Dat blijkt ook uit telefoongesprekken die gevoerd zijn met Thomson, en het bezoek dat hij samen met Popchenko bracht aan Leerdam. Voorlopig is van de Popchenko-vertaling alleen nog maar het N.T. (in verschillende uitvoeringen) beschikbaar. Het zou te overwegen zijn om deze aan te schaffen (dan wel zelf te laten drukken) en te verspreiden, evt. *naast* de huidige Koelischj-vertaling. De RBS gebruikt beide vertalingen momenteel ook naast elkaar. De TBS heeft ook weet van de Popchenko-vertaling, maar gebruikt deze tot nog toe niet. Tijdens het gesprek in Leerdam, waar ook Jonathan Arnold aanwezig was, gaf Arnold aan dat de TBS eerst een controle wil uitvoeren. Dat laatste zou het GBS-bestuur ook willen.

C.C. Bremmer
maart 2022

Bijlagen

Hieronder enkele foto's uit het gedrukte N.T. van Popchenko (afkomstig van de Facebook-pagina). Het is exact dezelfde tekst als op bible.com (alleen ontbreken daar de cursivering). Op onderstaande pagina's is te zien dat in de gedrukte versie ook verklarende voetnoten zijn toegevoegd bij bepaalde historische begrippen. In Mattheüs 2 zijn er bijvoorbeeld verklarende noten geplaatst bij 'Herodes', 'schriftgeleerden', 'wierook' en 'mirre'.

Mattheüs 1-2, Popchenko-vertaling

1:22

даси Йому ім'я Ісус, бо Він спасе Свій народ від його гріхів.

²² А все це сталося, щоб збулося сказане Господом через пророка:

²³ Ось дівачка зачне й народить Сина, і дадуть Йому ім'я Еммануїл (що в перекладі означає «з нами Бог»).

²⁴ Прокинувшись від сну, Йосип зробив так, як наказав йому ангел Господній, і взяв до себе свою дружину.

²⁵ І не пізнав її, аж поки вона не народила свого Сина-первістка, і він дав Йому ім'я Ісус.

РОЗДІЛ 2

Поклоніння мудреців

КОЛИ Ісус народився у Віфлемі іудейським у дні царя Ірода, ось мудреці зі сходу прийшли в Єрусалим

² і кажуть: Де народжений Цар іудейський? Бо ми бачили Його зорю на сході і прийшли поклонитися Йому.

³ Почувши це, цар Ірод¹ стривожився, і з ним увесь Єрусалим.

⁴ І, зібравши всіх первосвященників і книжників² народу, став розпитувати в них, де мав народитися Христос.

⁵ Вони сказали йому: У Віфлемі іудейським, бо так написано через пророка:

⁶ І ти, Віфлеєме, земле Іудина, ніяк не найменший серед правителів Іуди, бо з тебе вийде Вождь, Який буде пасти Мій народ Ізраїль.

⁷ Тоді Ірод, таємно покликав-

¹ Ірод I Великий, родоначальник іудейської династії Іродіадів, син Антипатра Ідумеянина, римського намісника Іудеї.

² Книжники — знавці, тлумачі і вчителі Закону Мойсея.

МАТВІЯ

23 Іс. 7:14

25 Лк. 2:7, 21

ши мудреців, ретельно вивідав у них час появи зорі

⁸ і послав їх у Віфлеєм, сказавши: Ідіть і ретельно вивідайте про Дитя, а коли знайдете Його, сповістіть мене, щоб і я пішов і поклонився Йому.

⁹ Вони, вислухавши царя, пішли. І ось зоря, яку вони бачили на сході, ішла перед ними, аж поки не прийшла і не стала над місцем, де було Дитя.

¹⁰ Побачивши зорю, вони дуже сильно зраділи.

¹¹ І, прийшовши в дім, побачили Дитя з Його матір'ю Марією, і, впавши, поклонились Йому, і, відкривши свої скарбниці, піднесли Йому дари: золото, ладан³ і смирну⁴.

¹² А отримавши увісні застереження від Бога не повертатись до Ірода, іншою дорогою пішли у свою країну.

Втеча в Єгипет

¹³ Коли ж вони пішли, ось ангел Господній з'являється Йосипу увісні і каже: Устань, візьми Дитя та Його матір і тікай у Єгипет, і будь там, поки не скажу тобі, бо Ірод буде шукати Дитя, щоб погубити Його.

¹⁴ Він устав уночі, узяв Дитя та Його матір і пішов у Єгипет,

¹⁵ і був там до смерті Ірода, щоб збулося сказане Господом через пророка: З Єгипту Я покликав Свого Сина.

Убивство немовлят

¹⁶ Тоді Ірод, побачивши, що

³ Ладан – біла ароматична смола, яку добувають із дерева, що росте в Аравії.

⁴ Смирна – ароматична смола, яку добувають з куща, що росте в Аравії та Ефіопії.

13:46

ли заперечувати те, що говорив Павло, заперечуючи й лихословлячи.

46 Тоді Павло й Варнава сміливо сказали: Вам першим необхідно було проповідувати слово Боже, та оскільки ви відкидаєте його і вважаєте себе негідними вічного життя, то ось ми повертаємося до язичників.

47 Бо так заповів нам Господь: Я поставив Тебе світлом для язичників, щоб Ти був спасінням до краю землі.

48 Язичники ж, чуючи *це*, раділи й прославляли слово Господнє, і увірували всі, що були призначені для вічного життя.

49 І слово Господнє поширювалося по всій країні.

50 Та іудеї підбурили побожних і поважних жінок і перших *чоловіків* міста, і ті підняли гоніння на Павла й Варнаву і вигнали їх зі своїх меж.

51 Вони ж, обтрусивши на них пил зі своїх ніг, пішли в Іконію.

52 А учні наповнювалися радістю і Святим Духом.

РОЗДІЛ 14

Павло й Варнава в Іконії

В ІКОНІЇ вони увійшли разом в іудейську синагогу і говорили так, що увірувало дуже багато іудеїв і еллінів.

2 Та невіруючі іудеї підбурили й озлобили душі язичників проти братів.

3 Утім, вони пробули *там* чимало часу, сміливо проповідуючи в Господі, Який засвідчував слово Своєї благодаті і давав, щоб їхніми руками чинилися знамення й чудеса.

4 Народ же міста розділився, і

ДІЇ

46 Лк. 7:30;
Дії 3:26;
18:6; 28:28;
Рим. 1:16

47 Пс. 22:27-29;
67:2; 98:2;
Іс. 42:6;
49:6;

Соф. 3:9-10;
Мал. 1:11;
Лк. 2:32

48 Лк. 2:10-11;
Дії 11:18;
Рим. 8:29;
15:9-12

49 Дії 12:24

50 Дії 14:2,
19; 17:13;
21:27

51 Мт. 10:14;
Мк. 6:11;
Лк. 9:5;
Дії 18:6

52 Дії 2:46;
11:15

РОЗДІЛ 14

1 Дії 11:21;
17:1-2, 12;
18:4, 8; 19:8

2 Дії 13:45;
14:19

3 Мк. 16:20;
Дії 19:11;
Євр. 2:4

4 Дії 14:14

5 Дії 14:19;

2 Тим. 3:11

6 Мт. 10:23

7 Дії 11:19-20;

1 Фес. 2:2

8 Ін. 9:1-2;

Дії 3:2

9 Дії 3:4

10 Ін. 5:8-9;

11:43;

Дії 3:6-8

11 Дії 28:6

14 2 Цар.

19:1;

Езр. 9:3;

Мт. 26:65

15 Бут. 1:1;

Вих. 20:11;

Пс. 146:5-6;

Іс. 37:16;

Дії 10:26;

17:24;

1 Фес. 1:9;

Як. 5:17;

Одж. 19:10

одні були на боці іудеїв, а інші — на боці апостолів.

5 Коли ж у язичників та іудеїв з їхніми начальниками виник намір зневажити й побити їх камінням,

6 вони, дізнавшись *про це*, утекли в лікаонські міста Лістру і Дервію та *їхні* околиці

7 і там проповідували Євангеліє.

Зцілення кульгавого в Лістрі

8 У Лістрі сидів один чоловік, слабкий на ноги, кульгавий від утроби своєї матері, який ніколи не ходив.

9 Він слухав, як Павло говорив; той, глянувши на нього і побачивши, що він має віру для зцілення,

10 сказав гучним голосом: Устань на свої ноги прямо! І він скочив і став ходити.

11 Народ, побачивши, що зробив Павло, підніс свій голос, говорячи по-лікаонськи: Боги в людській подобі зійшли до нас!

12 І називали Варнаву Зевсом¹, а Павла — Гермесом², тому що він був головним промовцем.

13 А жрець Зевса, чий *храм* знаходився перед їхнім містом, привів до воріт биків з вінками і хотів разом з народом принести жертву.

14 Та апостоли Варнава й Павло, почувши *про це*, роздерли свій одяг і кинулися в народ, кричачи:

15 Люди, що це ви робите? І ми подібні до вас люди, і благовістимо вам, щоб ви повернулися від цих марних *богів* до Бога живо-

¹ Зевс — головний бог у давніх греків, бог грому і блискавок.

² Гермес — у давніх греків бог красномовства, вісник богів. Син Зевса.

12:21

ДО РИМЛЯН

ний — нагодуй його, якщо спраглий — дай йому пити, бо, роблячи це, ти нагорнеш йому на голову палаючі вуглини.

²¹ Не будь переможений злом, а перемагай зло добром.

РОЗДІЛ 13

Покора владі

КОЖНА душа хай кориться вищій владі, бо немає влади не від Бога, а існуюча влада установлена Богом.

² Тому, хто противиться владі, той противиться Божому установленню, а ті, що противляться, накличуть на себе засудження.

³ Бо правителі страшні не для добрих діл, а для злих. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш від неї похвалу.

⁴ Бо вона Божий слуга тобі на добро. Якщо ж ти робиш зло, то бійся, бо вона не даремно носить меч; вона Божий слуга, месник для здійснення гніву над тим, хто робить зло.

⁵ Тому необхідно коритись не тільки через гнів, а й ради совісті.

⁶ Через це ви й податки платите, бо *правителі* — Божі служителі, які саме цим постійно *й* займаються.

⁷ Тож віддавайте всім належне: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому пошану — пошану.

«Любов є виконанням Закону»

⁸ Нікому нічого не будьте винні, крім любові один до одного, бо хто любить іншого, той виконав Закон.

⁹ Бо «не перелюбствуй», «не вбивай», «не кради», «не лже-

РОЗДІЛ 13

1 1 Тим. 2:2

4 1 Пет. 2:13-14

8 Гал. 5:14

9 Вих. 20:13-17;
Мк. 12:31

10 1 Кор. 13:4;
Гал. 5:14

11 2 Кор. 6:2;
Еф. 5:14

12 Еф. 5:11;
1 Фес. 5:8;
1 Ін. 2:8

13 1 Кор. 6:9;
14:40

14 Гал. 3:27

РОЗДІЛ 14

1 Дії 20:35;
Рим. 15:1, 7

2 Бут. 1:29;
9:3;
Дан. 1:12

3 Кол. 2:16

свідчи», «не жадай» та будь-яка інша заповідь зводиться до цього вислову, а саме: Люби свого ближнього, як самого себе.

¹⁰ Любов не робить ближньому зла. Отже, любов є виконанням Закону.

«Живімо пристойно»

¹¹ І притому ми знаємо час, що вже пора нам прокинутися від сну, бо зараз ближче до нас спасіння, аніж коли ми увірували.

¹² Ніч минула, а день наблизився; тож відкиньмо діла темряви й одягнімось у зброю світла.

¹³ Як удень, живімо пристойно, не в гулянках та п'янках, не в зляганнях та розпусті, не у чварах та заздроссах,

¹⁴ а одягніться в Господа Ісуса Христа і турботу про плоть не перетворюйте на виконання її похотей.

РОЗДІЛ 14

Не судить один одного

НЕМІЧНОГО у вірі приймайте без суперечок про погляди.

² Бо один вірить, що *можна* їсти все, а немічний їсть овочі.

³ Хто їсть, хай не зневажає того, хто не їсть, і хто не їсть, хай не судить того, хто їсть, бо Бог прийняв його.

⁴ Хто ти такий, що судиш чужого слугу? Перед своїм господарем він стоїть чи падає; і буде поставлений, бо Бог може поставити його.

⁵ Один відрізняє день від дня, а інший вважає всі дні *однаковими*. Кожен хай буде цілком упевнений у власному переконанні.

⁶ Хто зважає на день — для

